

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор ІІ НУ «ОМА»

Чимшир В.І.

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВА»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань 27 Транспорт

Спеціальність 271 Морський та внутрішній водний транспорт

Спеціалізація 271.01 Навігація і управління морськими суднами

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Кафедра Гуманітарних дисциплін

Робоча програма навчальної дисципліни « **Суспільство і держава**» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «**Навігація і управління морськими суднами**».

Розробник: Березовська Вікторія Вікторівна - к.і.н., доцент кафедри гуманітарних дисциплін.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін ДІ НУ «ОМА»

Протокол від «25» вересня серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедрою _____ В.Я.Желясков

Секретар кафедри _____ Л.П. Турлак

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми за спеціалізацією 271.01 «Навігація і управління морськими суднами» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

О.Б.Даниленко

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Суспільство і держава» є вивчення здобувачами вищої освіти розгорнутого уявлення про суспільство та його інститути, структуру, функції, ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів. Крім того, метою дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави, а також роллю й можливостями інституцій громадянського суспільства у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту в Україні.

Мова навчання - українська.

Статус дисципліни - обов'язкова.

Передумовою для вивчення дисципліни «Суспільство і держава» є вивчення таких обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Навігація і управління морськими суднами», а саме достатній рівень навчального матеріалу шкільної програми з предмету «Людина і світ». Така передумова передбачає набуття необхідних компетенцій (знань, умінь та навичок) про суспільство і державу і надає можливість прослідкувати обсяг вивченого раніше матеріалу з вищезазначеної дисципліни; дозволяє підтвердити застосування компетентнісного підходу з метою досягнення професійних якостей майбутнього фахівця.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері судноводіння, обробки та розміщення вантажів; управління операціями судна та піклуванні про людей на судні, що передбачає застосування теорій і методів наук про устрій судна, навігацію, технологію перевезення вантажів, комерційну експлуатацію засобів транспорту, управління ресурсами.

Загальні компетентності:

ЗК 15 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програмні результати навчання:

ПРН 30 Знання про суспільство, закономірності соціальних дій і масової поведінки людей, відносин між особистістю і суспільством, політичних процесів, їх основних феноменів, закономірностей, взаємозв'язків з іншими сферами суспільного життя.

Кількість кредитів ЄКТС – на базі повної загальної середньої освіти - **3**.

Форма підсумкового контролю — на базі повної загальної середньої освіти **екзамен**.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Суспільство і держава» передбачає здобуття здобувачами вищої освіти наступних результатів навчання:

- знання соціальної структури суспільства та її взаємодії з державою;
- розуміння суспільства як цілісного організму, та розкривати його основні структурні елементи, сфери, інститути, форми, соціальні механізми функціонування і розвитку, докладно аналізувати такі інститути, як економіка, політика, сім'я, наука, освіта, суспільна думка;
- вміння правильно формувати та розвивати у здобувачів вищої освіти раціонально-критичний підхід до аналізу різноманітних явищ, процесів і реалій сучасного суспільства у державі;
- активізувати потенціал особистості, ураховуючи особливості інформаційно відкритого суспільства;
- незалежне від обставин і відповідальне компетентнісне застосування набутих знань, навичок та умінь з поняття взаємодії суспільства та держави на практиці,

- безпосередньо, в соціально-побутовому спілкуванні;
- здатність подальшого самостійного набуття знань.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Найменування розділів і тем	Навчальне навантаження (годин) Денна форма навчання I курс НіУМС (на базі ПЗСО)				Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні заняття		
Розділ 1 «Суспільство та держава» «Держава та її зв'язок із суспільством»					
Тема 1. Суспільство і держава співвідношення понять	4	2	2		X
Тема 2. Суспільство як соціальна система. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна стратифікація суспільства.	6	4	2		
Тема 3. Проблеми соціалізації людини.	4	2	2		
Тема 4. Соціальні статуси. Рольова концепція особистості. Соціальні інститути та соціальні групи.	6	4	2		
Тема 5. Держава, її сутність та зв'язок з суспільством.	3	2	1		
Тема 6. Влада, її сутність та зв'язок з суспільством.	4	2	2		
Тема 7. Політичні партії, партійні системи, суспільно-політичні рухи та участь в них суспільств.	5	4	1		
Тема 8. Вибори і виборчі системи.	4	2	2		
Тема 9. Світовий процес, система міжнародних відносин та роль суспільства в ньому.	4	2	2		
Разом за розділом 1 (1 семестр)	40	24	16		
Всього аудиторних годин	40				
Самостійна робота (годин) з них на виконання індивідуального завдання	50				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90				

4. Теми практичних занять

Назви розділів і тем	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять (за потребою)
I курс 1 семестр	
Тема 1. Суспільство і держава співвідношення понять.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 2. Суспільство як соціальна система. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна стратифікація суспільства.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 3. Проблеми соціалізації людини.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 4. Соціальні статуси. Рольова концепція особистості. Соціальні інститути та соціальні групи.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 5. Держава, її сутність та зв'язок з суспільством.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 6. Влада, її сутність та зв'язок з суспільством.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 7. Політичні партії, партійні системи, суспільно-політичні рухи та участь в них суспільств.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
Тема 8. Вибори і виборчі системи.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.

Тема 9. Світовий процес, система міжнародних відносин та роль суспільства в ньому.	методичні вказівки з вивчення дисципліни «Суспільство і держава» і організації самостійної роботи; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали.
---	---

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Суспільство і держава» включає:

- опрацювання тематичного матеріалу;
- підготовку до практичних занять;
- надання відповідей на тести з тем курсу;
- виконання індивідуальних завдань (доповідей);
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачені.

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю.

Поточний контроль здійснюється оцінюванням якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни за результатами опитування з питань лекційного матеріалу, виконання практичних робіт, що передбачені робочим навчальним планом згідно темам робочої навчальної програми (у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ «ОМА»).

Форма семестрового контролю: екзамен.

Денна форма навчання

Методи контролю 1 курс – екзамен усний.

Методи контролю повинні забезпечувати демонстрацію та оцінювання результатів навчання за навчальною дисципліною.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
1	Знання термінологічно-понятійного апарату з суспільства та держави.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
2	Знання основних етапів включення суспільства до	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу;	презентації; ілюстративні матеріали.

	державних процесів.	виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	
3	Знання різниці між поняттями індивіда та особистості, еліти та інтелігенції.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
4	Знання ролі і значення держави для повноцінного функціонування суспільства.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
5	Уміння пояснювати значення історичних процесів в процесі гармонійного розвитку особистості та суспільства.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
6	Уміння робити висновки про категорії та основні поняття дисципліни.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
7	Уміння пояснювати принципи та методи аналізу держави.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
8	Уміння усвідомлювати суть поняття «історія людства», його особливості розвитку на різних історичних етапах, проаналізувати сучасне трактування цього терміну.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
9	Уміння використовувати знання про вибори у повсякденному житті громадян.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
10	Уміння аналізувати діяльність партій та суспільно-політичних рухів та визначати їх значення для суспільства в цілому.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
11	Уміння визначати поняття світового процесу, систему міжнародних відносин та роль суспільства в них.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
12	Уміння робити висновки про поняття держави, її сутність та зв'язок з	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних	презентації; ілюстративні матеріали.

	суспільством.	заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	
13	Уміння робити висновки про поняття влади, її сутність та зв'язок з суспільством.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.
14	Уміння визначати соціальні статуси, та формулювати рольову концепцію особистості.	Усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виступ на практичних заняттях; підготовка та захист доповідей, тощо.	презентації; ілюстративні матеріали.

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною Шкала оцінювання

За шкалою ECTS		За шкалою оцінювання ДІ НУ «ОМА»		
Оцінка	Пояснення	Екзамен		Залік
A	Відмінно	Відмінно	5	Зараховано
B	Дуже добре	Добре	4	
C	Добре			
D	Задовільно	Задовільно	3	
E	Достатньо			
FX	Незадовільно	Незадовільно	2	Не зараховано

Загальні критерії оцінювання знань здобувачів освіти

A (відмінно) – оцінка «відмінно»

Глибокі знання і розуміння навчального матеріалу, виконання завдань без/або з незначною кількістю недоліків в обсязі, передбаченим робочої програмою навчальної дисципліни. Здобувач освіти вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.

B (дуже добре) – оцінка «добре»

Достатньо повні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з незначною кількістю недоліків та/або негрубих помилок. Здобувач освіти вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, у відповіді прослідковується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

C (добре) – оцінка «добре»

Загальні знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з певною кількістю недоліків і несуттєвих помилок. Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію в цілому самостійно застосовувати її на практиці. Відповідь здобувача освіти правильна, але недостатньо повна, бездоказова. Здобувач освіти самостійно виправляє помилки, виявляє знайомство та розуміння основної бібліографії, однак зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

D (задовільно) – оцінка «задовільно»

Базові знання та розуміння навчального матеріалу, виконання завдань з суттєвими недоліками або помилками. Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях опирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Здобувач освіти виявляє поверхове знайомство та розуміння лише основної бібліографії та зовсім не орієнтується у допоміжній літературі.

E (достатньо)– оцінка «задовільно»

Знання та розуміння навчального матеріалу на рівні мінімальних вимог. Здобувач освіти бачить навчальну дисципліну як нагромадження випадкових і не пов'язаних між собою тем. У своїх міркуваннях не здатен аналізувати окрему тему дисципліни у контексті інших тем і виражати взаємозв'язок між ними, відповіді мають шаблонний характер і не відображають самостійного розуміння теми. Здобувач освіти поверхово орієнтується в основній бібліографії.

FХ (незадовільно) – оцінка «незадовільно»

Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у навчальному процесі є пасивною, відповіді в більшості є невірними або дуже поверховими і обмежуються механічним засвоєнням програми навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Суспільство і держава» для курсантів/студентів. Березовська В.В. – Ізмаїл: ДІ НУ «ОМА», 2019 – 99 с.
2. Політологія [Текст]: методичні вказівки з вивчення дисципліни і організації самостійної роботи курсантів та студентів / Укл. В.В. Березовська. - Ізмаїл: ІФ ОНМА, 2015. - 105 с.
3. Соціологія: конспект лекцій / В.В. Христенко. - Одеса: ОНМА, 2011. - 91 с.
4. Ярмоленко М.І. Політологія. Навчальний посібник. Одеса: ОНМА, 2015 р. – 190 с.
5. Бебик, В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика [Текст] / В. М. Бебик. - К. : Либідь, 2000. - 217 с.
6. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 140 с.
7. Брегеда, А. Ю. Політологія [Текст] : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. Ю. Брегеда. - К. : КНЕУ, 1999. - 108 с.
8. Гелей, С. Політологія [Текст] : навч. посібник / С. Гелей, С. Рутар. - К. : Знання, 2009. - 415 с.
9. Дворецька Г.В. Соціологія праці: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.
10. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 472 с.
11. Дей М.О., Ткач О.І. Політологія: у схемах, таблицях та визначеннях: Навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2014. – 172 с.
12. Кравченко, В. И. Политология [Текст] / В. И. Кравченко. - Харьков : Изд-во Харьковского ун-та, 2000. - 387 с.
13. Логвина, В. Л. Політологія [Текст] : навчальний посібник / В. Л. Логвина. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 304 с.
14. Основи політичної науки. Ч. 2. Політичні процеси, системи та інститути [Текст] : курс лекцій / за ред. Б. Кухти. - Львів : Кальварія, 1997. - 336 с.
15. Основи політичної науки. Ч. 3. Політична свідомість і культура [Текст] : курс лекцій / за ред. Б. Кухти. - Львів : Кальварія, 1998. - 556 с.
16. Основи політології [Текст] / за ред. Ф. М. Кирилюка. - К. : ТанDEM, 2000. - 376 с.
17. Піча, В. М. Політологія [Текст] : конспект лекцій : навчальний посібник для вищих закладів освіти України / В. М. Піча, Н. М. Хома. - К. : Знання, 1999. - 297 с.

Допоміжна

1. Політологія [Текст] / за ред. А. Колодія. - К. : ТанDEM, 2000. - 527 с.
2. Політологія [Текст] : підручник / за наук. ред. В. Г. Кремень. - Харків : Вид-во Харківського ун-ту, 2001. - 354 с.
3. Політологія [Текст] : підручник / за ред. М. М. Вегаша. - К. : Знання, 2008. - 384 с.
4. Політологія [Текст] : підручник / Ю. М. Розенфельд та ін. - Харків : Право, 2001. - 398 с.
5. Політологія [Текст] : підручник для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / за ред. Ф. М. Кирилюка. - К. : Здоров'я, 2004. - 775 с.
6. Політологія [Текст] : підручник для студентів вузів / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. - К. : Академія, 2003. - 406 с.
7. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях [Текст] : навч. посібник / за ред. І. С. Дзюбка, І. Г. Оніщенко, К. М. Левківського, З. І. Тимошенко. - К. : ФІМБ, 1999. - 161 с.

8. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 592 с.
9. Рудич, Ф. М. Політологія [Текст] / Ф. М. Рудич. - К. : Либідь, 2006. - 480 с.
10. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні галузеві теорії / Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004. – 408 с.
11. Соціологія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. За редакцією В.М. Пічі. 3-тє видання, стереотипне. Львів: „Новий світ-2000”, 2003. – с. 312
12. Соціологія: Навч. посібник / За ред. С.О. Макеєва. – 3-тє вид., стер. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2005.-455 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
13. Соціологія: Посібник для підготовки для іспитів / перероб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 172 с.
14. Холод, В. В. Лекції з політології [Текст] : навчальний посібник / В. В. Холод. - Суми : Університетська книга, 2003. - 408 с.
15. Шляхтун, П. П. Політологія [Текст] (теорія та історія політичної думки) / П. П. Шляхтун. - К. : Либідь, 2005. - 576 с.
16. Штанько, В. І. Політологія [Текст] : навч. посібник / В. І. Штанько, Н. В. Чорна, Т. Г. Авксентьєва, Л. А. Тихонова. - К. : Вид-во “Фірма “Інкос”, Центр учбової літератури, 2007. - 288 с.
17. Юрій М.Ф. Соціологія – К.: Дакор, 2005. – 552 с.
18. Юрій М. Ф. Політологія [Текст] : підручник / М. Ф. Юрій. - К. : Дакор, 2006. - 217 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Допускається використання будь-яких відкритих інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни.

1. Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Політологія <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-1.html>
3. Політологія <https://vspu.edu.ua/faculty/histor/documents>
4. Політологія <https://studme.com.ua/politologiya/default.htm>
5. ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ
https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Rakhmanov_istor.pdf
6. Соціологія Навчальні матеріали
<https://pidruchniki.com/1584072024547/sotsiologiya/sotsiologiya>

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни
